

„nem incautum circumveniret. Intellexit simu-
 „latum facinus Imperator prudentissimus, &
 „acies in præsidii subsidium ante missas, illico
 „equitans ipse divertit. Fugitivus quidam in-
 „terea properans nuntiat, venturum in latos
 „Montoroni campos cohortibus structis, Anni-
 „balem, & Scipionem Venetorum Imperato-
 „rem ad dimicandum provocaturum. Tum Scipio,
 „cui nihil gratius, nihilque jocundius
 „nunciari potuisset, hostibus inermis, ac per-
 „paucis comitatus excurrit obviam, jubetque
 „deferri sibi arma. Marengum Gallupporum
 „Præfectum, & domesticos milites, quibus
 „Silvester tunc abiens præerat, sectari. In-
 „campos se se confert, ubi neminem pugnatu-
 „rum videt. Via est quædam, quæ Blaneolo
 „Gaidam versus itur. Hac iter arripit, Rivulum,
 „qui erat in medio, pertransit. Hostem in infi-
 „diis armatum invenit, atque illum derepente
 „invadit. Conferunt utrinque manus. Hic Ma-
 „rengus Principem se ejus pugne ostendit,
 „nunc hastâ, nunc gladio milites adversos pe-
 „tens. Pugnat, ita me Dii ament, fortiter Gal-
 „lupporum Scipionis manus. Parte alia viriliter
 „dimicant Sfortiani: omnes pudore affectos,
 „terga hostibus dare pudebat. Bracchiani nu-
 „mero pauciores. Sed virtus invida illis inerat;
 „tandem reflexo Sfortianorum pede, ac quinque
 „captis, ita sponte separati sunt, ut pene om-
 „nes utrinque fauciati perfoffi equis perliberter
 „secesserint. Bovus adolescens egregius, ac po-
 „culorum Scipionis minister, perfoffo naso ad
 „genas gladio fauciatur. Paulellus Romanus mi-
 „litum judicio Annibalis decus, inermis hastâ
 „occiditur. Marengus cæso equo, ac vulneri-
 „bus tribus confossus ad castra revertitur. Ho-
 „stium autem nomina, qui aut cæsi sunt, aut
 „vulnerati, prætereo. Quæ etsi permulta sunt,
 „mihi tamen incerta exiitimes. Annibal interea
 „structis ordinum omnium cohortibus, latos
 „Montoroni campos milite suo occupat. Hi sunt
 „inter Blaneolum, & Gaidam. At Scipio cum
 „paternæ, tum etiam sui animi præstantiæ non-
 „oblitus, Tibicini imperat, omnes Ducum acies,
 „omnes peditum copias, sumptis armis pugna-
 „turas acciri, & ad Imperatorem proficisci;
 „Nunciantur res. Parent omnes. Eunt armati.
 „Salutat Imperatorem, intenti quid sit agen-
 „dum expectantes; tum Scipio arridens: *hodie*,
 „inquit, *o socii arma hostium experiemur, ta-*
 „*meisi derepente ab omnibus Annibalis nervis in-*
 „*vasi, ac provocati sumus.* Post hæc acies pri-
 „mum disponit, hortaturque Duces, & Præfe-
 „ctos ordinem datum, cuneis dispositis, servari;
 „deinde quos secum esse volebat, sectari se se ju-
 „bet, domesticæ aciei milites ardentissimos, mox-
 „que in hostem confertur. Parte alia Annibal,
 „qui campis jamdudum imperabat, ad aditum,
 „quendam pervenit, quem tutelâ veteris foveæ
 „peditum tria pene millia tuebantur. Hic acci-
 „pio, Serenissime Princeps, quanta est Scipio-
 „nis auctoritas, quanta ejus animi præstantia,
 „quantique etiam ab hostibus acerrimus fiat.
 „Cum fortissimus militum Annibalis cuneus adi-
 „tum viso Scipione abstinuit, ac certare pede-
 „tentim, & moderatius cœpit. Scipio cupiens
 „hostes intercipere, illos ad vineta, & arbores,
 „quæ inter utraq; copias erant, simulans ve-
 „stigia flectere, deducebat; filius virtuti, ac pe-
 „ditum suorum centuriis; quare abire simulans,
 „ad servandos milites, qui sine ordine cohorti-
 „bus adjungebantur, se se contulit; has dum-
 „instruit, dumque imperat, quid acturæ sint,

A hostis irruit, aditum vi superat, & Venetorum
 pedites in fugam convertit. Tentavit quinetiam
 alium quendam aditum vincere, quem Dux pe-
 ditum Mathæus Sancti Angeli non sine multo-
 rum cæde, & sanguine plurimorum effuso, ser-
 vavit. Erat Tibertus Brandolinus hostium pri-
 mus armis circumfusus, & galea comante pa-
 vonum pennis sublata; hic vincendi gloria in-
 flammatur; sed res cum Scipione hic agitur,
 non cum illis, quos paulò ante in Veronensi
 cum Ludovico Principe Mantuano vertere ter-
 ga cœgerat. Hunc Blasus Bononiensis captum
 in castra Scipionis traxisset, nisi militum suo-
 rum acies perquam fortiter dimicans, Ducem
 suum de manu hostis liberasset, & Bononien-
 sem domesticorum peditum Scipionis Centurio-
 nem interclusissent, virtute sua, ac peditum
 suorum viriliter liberatum. Cessit igitur, qui
 erat pro aditu Bononiensis, ne vineta quidem,
 ut cæteri deferens, etsi adfuerint ei pugne om-
 nes Annibalis milites familiares, quos ipse
 Imperator Cæsareos focios vocat. Supervenit
 interea cuneus equitum Venetorum, & aliæ
 duæ acies, quæ pro cornibus stabant. Cuneus
 cum hoste manum confert, pugnatque virili-
 ter, Rangoni magnanimi Ducis hortatu, qui
 illic aderat cum cohorte sua ab Imperatore
 dimissus. Supervenit Antonius Bononiensis mil-
 les, & Præfectus Scipionis perstrenuus, & alii
 quidam egregii milites cum acie Tolentina;
 hic dubio Marte concurritur; hic hastarum
 onerati currus franguntur in cælum; hic aut
 cæsi, aut vulnerati milites cadunt; hic equo-
 rum cædes maxima; hic milites fugati, victi-
 que fuimus; hic totiens hostem victores fuga-
 vimus. Jam hastæ militibus deerant. Jam ses-
 sus hostem ferire poterat nemo. Jam stabant
 omnium equi fessitudine immobiles, & ipsi
 equites ad pugnandum ardentissimi, anheli-
 solo vivere videbantur Tibertus apud inguen-
 fauciatus est, & alibi, ut ferunt, Bartholo-
 mæus Quarterius in eo prælio princeps hostium
 fuit, cujus equus haud dissimilis Buccifalasso
 à Mathucello Monferrariensi militi quidem
 egregio occiditur; Antonius Bononiensis in-
 cubito. Palamon Antonii Martinenghi, adole-
 scens quidem magnanimus, Tibertum hastâ pe-
 tens, aliquantisper fugavit, abs quo demum
 ense fugatus est. Pugnaverè viriliter, qui ab
 Annibale ad Scipionem transfugerant, Mathu-
 cellus Monferrariensis, Marianus, Baptista
 Planellus, & Baptista Ballus, Fustichettus,
 Octavianus, clarum aliquod facinus agere,
 aut simul oppetere conjurati. Parte alia Pollo-
 nus, qui superioribus diebus captus, arma
 contra Annibalem ne caperet, jusjurandum de-
 derat, palantes pedites inermis ad aditum re-
 dire, quem tenebat hostis adhuc, aut blandis
 vocibus hortabatur, aut gladio compellebat.
 Tum Scipio, cujus virtus irrequieta est, le-
 ctis centum fortasse sagittariis, vocatisque tri-
 bus equitum cohortibus, ad hostem consultò re-
 vertitur. Hunc posteaquam dispersæ peditum
 copiarum redeuntem conspexere, Bracchianæ vo-
 cis favore collecti sequuntur vestigia Impera-
 toris, adeo ut qui priori pugna fugerant, hi
 pudore affecti nunc inhæreant calcariibus Scipio-
 nis, etiam cum maximo vitæ eorum peri-
 culo. Hoc cum clamore læto Tibertum Du-
 cem, Robertum Annibalis nepotem, & cæte-
 ros, qui aderant, milites præstantissimos, Sci-
 pione primo omnium, aggrediuntur. Quo vi-
 so, hostes arma parum tractantes paulatim
 cedere, sparsos eorum pedites revocare, & in
 „cam-